

L: Lk 18,9-14

Előima (Szt. Ágoston):

Uram, Istenem, én reményem, hallgass meg engem!

Ne engedd, hogy belefáradjak keresésedbe.

Adj erőt, hogy mindig és mindenütt Arcod látására törekedjem.

Önts belém reményt, hogy minden lépéssel közelebb kerüljek Hozzád.

Te ismered erőmet, és gyengeségeimet, őrizd az egyiket, és gyógyítsd a másikat!

Te juss eszembe mindenütt: szeretnélek megismerni és megszeretni!

Koldusként jövök hozzád, mert te hívsz, aki gazdag létedre értem szegény lettél, hogy szegénységeddel gazdaggá tedd koldus voltomat.

Gyengélkedőként jövök hozzád, mert nem az egészségeseknek, hanem a betegeknek van szükségük orvosra.

Bicegve jövök hozzád és ezt mondom:

Irányítsd lépteimet a te ösvényeiden!

Mint vak tapogatózom hozzád és ezt mondom:

Világosítsd meg szememet, hogy soha ne aludjam a halál álmát!

Homoki Gyula

CSERÉPEDÉNYEK**T: 2Kor 4,7.10**

„Ez a kincsünk pedig cserépedényekben van, hogy ezt a rendkívüli erőt Istennek tulajdonítsuk, és ne magunknak. Jézus halálát mindenkor testünkben hordozzuk, hogy Jézus élete is láthatóvá legyen testünkben.

Példátlanul bizonytalan időket élünk, amikor is az ember könnyen érezheti úgy, hogy minden lépésében veszélyek szegélyezik útját. Érezzük, hogy a világ eddig tágra nyílt kapui folyamatosan szorulnak össze felé, s ezzel együtt saját életterünk, saját biztonságunk is állandó bizonytalanságnak van kitéve. A felhőtlen gazdasági növekedés mítosza megrendült, a tudományba

és technológiába vetett rendíthetetlen bizonyosság falain is repedések keletkeztek. Könnyűszerrel kirúgták alólunk a széket, mindezt azért, mert tavaly ilyenkor egyetlen kínai úgy döntött, hogy megeszik egy denevért. Nos, groteszk történet, amelyben a padlón kuporogva és reszketve egyszerre sír, várakozik és figyel feszülten hétmilliárd ember. Mintha Szabó Dezső egy jó évszázaddal ezelőtt jól összefoglalta volna sokunk érzését a mában: „ez a sokkellésű búval összehatnapozott keserves világ”.

Igen, egy jó félévvel ezelőtt valamiféle halvány reménysugár látszott arra nézve, hogy ebben a mindenkit egyformán érintő bizonytalanságban a szeretet és az egymás iránti felelősség érzete képes eloszlatni a homályt: szolidaritásból vállalt bevásárlás a szomszéd öreg néninek, az egészségügyben dolgozók megbecsülése, az élet pusztá tényének ünneplése, a közeli és távoliak jelenlétének értékelése uralta a közhangulatot. Aztán rájöttünk arra, hogy – emberek lévén – nem tudunk mi így viselkedni sokáig, és rögtön tova is rebbent az eufória. Ismét visszacsöppentünk a torz valóságba, mint amikor a boxmérkőzéseken a röpke szünet után újra ringbe kell szállni, küzdeni, ütni, izzadni és vérezni – mindezt azért, hogy minél előbb kiüssük a másikat. A reklámnak, a lélegzetvételenyi intermezzónak vége, és folytatódhat tovább a műsor ott, ahol abbahagytuk: ugyanúgy, ugyanazzal a lelkülettel, ugyanazokkal a stratégiákkal versengünk annyi különbséggel csupán, hogy most maszk takarja az arcunk egy részét – így legalább nem látszik a gúnyos mosoly vagy grimasz, amit vágunk, ha a másik betoppan a térbe.

De miről is szól ez a harc? Miért is folyik a diadal? Egész egyszerűen az igazság kizárólagos birtoklásáért. A mód pedig, amivel biztosítható a győzelem – évezredek múltával mit sem változott: az erő retorikájával gyalázni a másik erőtlenségét, rámutatni hiányaira, csúfság tárgyává tenni, és így biztosítani magunk győzelmét. A textusként felolvasott igék hátterében, amelyeket az apostol saját személyét, tisztségét és üzenetét védelmezendő mondott el, ugyanez a korinthusi támadás áll. Pál ellenfelei ugyanis kellő éleslátással veszik az apostolt célkeresztbe, rámutatva arra, hogy a saját életének hányattatásai, szenvedései és kudarcai nem férnek össze azzal a dicsőséggel, amelyről olyan szépen és ékesen prédikált nekik. Ahogy az egyik kommentár írója mondja: a kereszt teológiáját a dicsőség teológiájával váltották fel a korinthusi hívek. Pál ugyanis minden, csak nem a görög világban jól ismert és tiszteletnek örvendő hős-alak. Egy gyenge ember, aki még csak nem is találkozott élőben a feltámadott Jézussal, retorikája csapnivaló, beteges és gyenge alkat – mindennek ellenkezője, amire/akire az ember felnézni szeretne. A kérdés pedig szinte ösztönösen merül fel a gyülekezet néhány tagjában: tényleg egy ilyen megtört és kétségbeejtő alaktól kellene tanulnunk az élet nagy kérdéseit; tényleg egy minden emberi mértékkel száználmas embertől kellene az Isten dicsőségéről szóló tanítást hallgatnunk... Mintha egy kopsz ember reklámozna sampont, vagy egy kerekesszékes a legújabb sportcipőt.

A Pál-féle gyengék a marketing mai világában nem érvényesülhetnek. Az egész kultúránkat és emberről, világról alkotott felfogásunkat mélyen áthatja a perfekcionista és nárcisztikus torz tükör, amelybe belenézve az ember önnönmaga bálványává lett. A különféle közösségi médiás influenszerek virágkorát éljük, akik a „minden rendben

– öröm és boldogság” szemlélettel fiatalok ezreit, millióit nyomorítják meg a szépség, a tökéletes hasizom és a pedáns reggelik képével, így kitermelve az önimádás divatját.

Az igazságért folytatott harcban nincs helye gyengéknek, a ringbe csak erősek léphetnek, akik képesek nagy hangon túlharsogni a másikat, és rámutatni fogyatkozásaira. A nézőközönséget nem köti le az unalmas eszmecsere, a tényeken alapuló, józan érvelés vagy egy-egy kérdés összetettségét bemutató prezentáció. A taps a gúnynak jár, a másik lenézéséért őrjöngenek, és azokért az alakokért rajonganak, akik képesek a világ összes problémáját néhány lecsupaszított narratíva szerint értelmezni és megmagyarázni. Nincs idő az ömlengésre, a gyengeségre, a magyarázatokra – nekünk elszánt, mindenre kiterjedő, erőt sugárzó válasz kell, amelyektől mi magunk is erősnek érezhetjük magunkat. A járvány okozta szűk-ség, a jövő bizonytalansága pedig még inkább felerősítette az emberben ezeket a vágyakat. Néhány évvel ezelőtt választást lehetett nyerni az óceán túlsópartján a „Make America Great Again” (Tegyük újra nagyvá Amerikát!) felkiáltással, és csak sejtésünk lehet, hogy mit rejthet maga mögött szűkebb pátriánkban belül az új szónoklat: „Igazság, erő, felemelkedés. Együtt tesszük nagyvá a Kárpát-medencét.” A nyugtalanító kérdés azonban marad: vajon az általunk igazságként reklámozott programba beleférnek-e mások, olyanok, akik más-ként gondolkodnak, akik másként élnek, akik máshogy látják a felemelkedés útját – vagy pedig, ha már az erő éppenséggel a mi kezünkben leledzik, szabadon elnyomhatóak lennének ezek a véleménykülönbségek. Az erő kampánya azonban nem tűr kérdéseket, nem igényli azokat, akik megkérdőjeleznék vagy további elgondolkodásra készítenék az erőt birtoklókat – az egyszerű szlogenek ugyanis jelölik az utat, az értelmezés kiváltsága pedig mindig a szlogen birtokosának kezében van.

A világunk, hazánk és közösségeink így válnak az igazságért folytatott harc csataterévé, ahol elkerülhetetlenül két táborra osztható a népesség. A kék sarokban Brüsszel csatlós liberálisai, akik szerint Meseország lehet mindenkié, a piros sarokban pedig a konzervatív, szűklátókörű nemzetiek, akik számára Bagdy Emőke írásai kánonként értelmezhetők. Mindegy miről beszélünk, a téma csupán apropó arra, hogy szembehelyezkedhessünk másokkal, és az erő fegyvereivel a másikat lekicsinylő harc közepette győzedelmeskedhessünk.

A dicsőség teológiája – a korinthusi gőg és gúny örök kísértése – pedig mintha tartani szeretné a világ által diktált tempót az erőért és igazságért folytatott harcban. Bevallom őszintén, személy szerint engem jobban zavar, hogy egyházként, keresztyén egyházként asszisztálunk a gyűlölködő retorikához. Elsősorban azzal, hogy fenntartjuk és kiszolgáljuk az erő ideológiáját. Olyan egyházat akarunk építeni, fenntartani, amelyben erősek uralkodnak, határozott jellemek vezetnek a nyájat. „Nálunk minden rendben van és evangéliumi – bezzeg az istentelen nyugaton...” típusú szónoklatokat tartunk, és saját keresztyénységünket, saját reformátusságunkat csupán a másik ellenében tudjuk és akarjuk meghatározni. „Isten, hálát adok neked, hogy nem vagyok olyan, mint a többi ember: rabló, gonosz, parázna, vagy mint ez a vámszedő is. Böjtölök kétszer egy héten, tizedet adok mindenből, amit szerzek”; „Isten, hálát adok neked, hogy nem vagyok olyan, mint a többi ember: aki a Pride-on vonul, aki menekülteket fogad

be, vagy mint ez a Ferenc pápa is. Mi tisztességgel fenntartjuk a kálvinizmus tételeit, elszámolunk minden pályázattal, amit szerzünk, és megvédjük a nemzeti, családi, európai keresztyén értékeket”. A dicsőség teológiája a farizeus teológiája, a korinthusi mentalitás teológiája, amely beszáll a ringbe, és célja az, hogy a másik ellenében önmagának tulajdonítsa a dicsőséget. Ez a „Nekem van igazam!” teológia, amely vitaestek tömkelegén keresztül csúfolja ki és csúfolja meg az ateistát, amiért ő még annyira vak, hogy nem vette észre: minden igazság le van már írva a Bibliában. Az ilyen teológián táplálkozó egyház fent akarja tartani az erő látszatát. Milliárdos paloták biztonságába vonul vissza, magas szószékekről prédikálja az erkölcsöt a népnek, sóhajtozik az elveszett kortárs kultúrán, amely teljességgel szembehelyezkedik a krisztusi értékekkel. A világot ellenségnek látja, olyan közegnek, amelyet le kell győznie, amely túl sáros és túl mocskos ahhoz, hogy párbeszédbe elegyedjen vele – a végén még beszennyezne a reformatori örökséget. A dicsőség teológiáján táplálkozó egyház valójában önmaga dicsőségét félti és őrzi, csakhogy ezt képtelen beismerni. Foltos és ráncos gúnnyájában a folt és ránc nélküliség látszatát akarja fenntartani, miközben az „ellenséges világ” röhögi szennységét. „Szegény, kis beszédes keresztyénység” – hangzik E. M. Forster ítélete az *Út Indiába* című művében. Szegény, kicsi és beszédes, csacsogó, amely olyan mércét állít a mai ember számára, amelyet önmaga sem képes teljesíteni; amelynek mindenre van válasza, egyszerű, „fekete-fehér” képlete, és ezt vágja mások arcába, valahányszor arra kerül a sor, hogy a templomon kívül merészkedjék.

A dicsőség teológiája nem engedi a gyengéket közel férközni Jézushoz. Kicsit úgy tesz, mint annak idején a tanítványok, akik a jelentéktelennek, éretlennek gondolt gyermekeket küldték el a Mestertől. Philip Yancey, a *Meghökkentő kegyelem* című művében jól lefesti a mai egyház nyomorát, amikor egyik barátja beszámolóját közli: „Odajött hozzám egy szerencsétlen, hajléktalan, beteg prostituált, aki már nem tudott enni adni két éves kislányának. Zokogva mesélte el, hogy időnként még a mindössze két éves kislányát is perverz férfiak rendelkezésére bocsátja, mivel így egyetlen óra alatt több pénzhez jut, mintha egész éjszaka kint állna az utcán. Nincs más választása, csak így tud pénzt szerezni kábítószerre. Bevallom, nehéz volt végighallgatni ezeket a borzalmakat. Az is zavart, hogy munkámból adódóan minden gyermekbántalmazással kapcsolatos esetet jelentenem kellett, és közben fogalmam sem volt róla, mit mondhatnék ennek a szerencsétlen nőnek. Végül megkérdeztem, nem gondolt-e még arra, hogy esetleg az egyháztól kérjen segítséget. Sosem felejttem el, milyen mélységes döbbenet ült ki az arcára: – Az egyháztól?! Aztán miért mennék éppen oda? Már így is eléggé gyötör a bűntudat! Csak még nyomorultabbul érezném magam.”

Itt az ideje, hogy elgondolkozzunk azon a nyugtalanító kérdésen, hogy vajon nem zártuk-e ki a gyengeséget egyházunkból és közösségeinkből. Vajon nem zártuk-e be erősen az ajtóinkat azok előtt, akik saját életeikben törést szenvedtek, akik a világ szemében kismimizettek, megtörték, értéktelenek, elhagyatottak, elutasítottak. Vajon abbéli igyekezetünkben, hogy erőseknek mutatkozzunk, hogy az igazság védelmezésében rendíthetetleneknek tűnjünk – nem feledkeztünk-e meg az evangélium üzenetének botrányáról.

„Ez a kincsünk pedig cserépedényekben van, hogy ezt a rendkívüli erőt Istennek tulajdonítsuk, és ne magunknak.” – mondja az apostol. Tényszerű beismerés ez, amely igazat ad a korinthusiaknak. Nem akarja szépíteni a képet, nem kíván álarc mögé bújni, a sikeresség vagy a hatékonyság, a szépség vagy az erő látszata mögé rejtőzni. Cserépedények vagyunk. Törekenyek. Személyes életünk, tetteink, szavaink, munkánk, szolgálatunk, mindaz, ami vagyunk és mindaz, amit teszünk hajlamos arra, hogy törést szenvedjen. Legnagyobb gondunk abból fakad, hogy nem vagyunk elég őszinték ennek beismerésére, hiszen a törekenység felfedése egyszeriben sebezhetővé is tesz bennünket. Ezzel a beismeréssel ugyanis úgy tűnhet, hogy labdába sem rúghatunk az erőért folytatott öklözésben, és végérvényesen a vesztesek oldalán könyvelhetjük el magunkat.

Így hát folytatjuk a játékot, leplezzük a sebeket, amelyeket kaptunk, tagadjuk a sebeket, amelyeket mi magunk ejtettünk a másikon: álarc feltesz, üt tovább. Csak-hogy titkon, az erősséggel, büszkeséggel és tekintéllyel összeelegyített máz alatt törekenységünk még inkább mélyül, mígnem egy pillanatban rájövünk a borzalmas kontrasztra: a kifelé mutatott kép köszönőviszonyban sincs azzal, ami belül van. Kívül nagytiszteletű úr és asszony, belül pedig szánalmas, megtört alak. Pál apostol önbevallása eszméleti a mindenkori keresztyén embert. Megóv attól, hogy túlidealizáljuk magunkat, ezzel együtt pedig a másikat is. Ha ugyanis őszinték akarunk lenni, ebben a megtörtségben, ebben a gyengeségben mindenki osztozik: püspök és szórványlelkész, tanár és hallgató, államférfi és szavazó, férfi és nő, liberális és konzervatív, nemzeti és kozmopolita. Ez a beismerés ugyanis közös nevezőre hoz bennünket, megajándékoz azzal a kegyelemmel, hogy az erő meccse, az igazságért folytatott küzdelem csupán illúzió, valami eszeveszett játék, amibe nekem nem kell beszállni; nekem nem kell igazolni magam a másik előtt; nekem nem kell túlharsogni a másikat; nem vagyok köteles úgy élni, hogy a másik fölé kellene kerekednem; dönthetek úgy, hogy kiszállok, vagy be sem szállok a versenybe; sőt, dönthetek úgy, hogy a másikban nem versenytársat látok, hanem hozzám hasonló törekeny cserépedényt – akit ugyanúgy megtört a bűn, és ugyanúgy kegyelemre szoruló nyomorult.

Ebben a felismerésben válik igazán értékke az, ami a cserépedényben van. „Jézus halálát mindenkor testünkben hordozzuk.” A keresztyénségünk egyik legegyszerűbb szüksége, hogy lecsupaszítsuk azt, hogy megtisztítsuk mindattól, amelyet az erőért és az igazság megszerzéséért vívott küzdelem rárakott. Tanulnunk kell megtörtnek lenni, tanulnunk kell gyengének lenni, mert a Jézus szenvedése és halála nem hagy más alternatívát a számunkra. Ugyanis sorsunk, életutunk hozzá van kapcsolva a kereszthez, ahogy az apostol mondja egy másik helyen: eltemettünk vele a halálba (Róm 6,4). Az Ő halálában részesedünk, a keresztségszűrésében van létezésünk, a kiszolgáltatottság, a teljes megtörés, a fájdalomtól és szenvedéstől való végső elgyengülés a keresztyén élet titka. Ez az a kincs, amelyet a cserépedények magukban hordoznak. Paradox módon: ez a dicsőséges evangélium, egy ég és föld közé keresztre szegezett test, ez a gyengeség ereje és az egyház dicsőségének titka. És igen, ez az, amely szembe megy a mindenkori hatalomjátizmákkal, az általunk szőtt történetekkel, amelyek-

ben nekem mindig igazam van, a másik pedig állandóan ellenség. Krisztus nem lehet népszerű, Krisztus nem adható el semmilyen marketinggel, mert ez a kincs értelmezhetetlen kategória a ringbe szorult versenyző emberiség számára.

„Nem gondolt-e még arra, hogy esetleg az egyháztól kérjen segítséget? Az egyháztól?! Aztán miért mennék éppen oda? Már így is eléggé gyötör a bűntudat! Csak még nyomorultabbul érezném magam.” A mi kincsünk cserépedényekben van, a kincs pedig Jézus halála. Az erő világában egyetlen feladatunk van: ezt a keresztről szóló bolond beszédet nyilvánvalóvá tenni saját életünkben, saját közösségünkben, saját tetteinkben és megnyilatkozásában. Azért, hogy aki velünk beszél, aki éppen hozzánk fordulna segítségért, ne még nyomorultabbul érezze magát, hanem megsejtsen valamit abból a titokból, amelyet csak az egyház képes nyújtani a Lélek által a világnak. Krisztust, aki nem az igazakért jött, hanem a bűnösökért. Krisztust, aki nem az egészségeseket hívja, hanem a betegeket. Krisztust, aki – ahogy Keresztes Szent János mondja – a kereszt által uralkodik ebben a világban, aki a gyengeség dicsőségét kívánja kiábrázolni követőin. „Mert mindenki, aki felmagasztalja magát, megaláztatik, aki pedig megalázza magát, felmagasztaltatik.” Ámen.

Utóima:

Mennyei Atyánk! Áldunk téged az evangéliumért, a jó hírért, amely által ki akarsz emelni bennünket saját beteges önéletírásunkból, ahol mindig nekünk van igazunk, ahol jobbak vagyunk, mint a mellettünk lévő, amelyben az utolsó szó bennünket illet, amelyben mindig mi vagyunk az áldozat. Áldunk azért, mert te a Fiad keresztségében megmutatod a gyengeség és gyengédség erejét, a szolgálat és a másokért halás útját. Köszönjük, hogy ez a te egyházad titka a világban. Kérünk téged, segíts bennünket Krisztus halálát láthatóvá tenni életünkben.

Köszönjük, Urunk, hogy emlékezhetünk most azokra is, akik annak idején október havában tankokkal mertek szembenézni. Hálát adunk példájukért, amelyben a gyöngeségben fellobbanó igazság ajándékát mutatod meg számunkra. Könyörgünk azokért, akik ma néznek szembe a tengerből feljövő fenevad képével, akik ma szembesülnek az elnyomás, a kirekesztés, a kitaszítás átkával. Könyörgünk anyaszentegyházunkért, segítsd a te népedet a gyógyulás evangéliumával fordulni azok felé, akik eddig csak sebeket kaptak tőlünk. Őrizz meg bennünket a vírus okozta szenvedésektől, vigasztald és erősítsd azokat, akik most néznek ezekkel szembe, adj bölcsességet a döntéshozóknak. Krisztus Jézus nevében kérünk, Ámen!